

Tartu Ülikool
Sotsiaalteaduste valdkond
Haridusteaduste instituut
Õppekava: Koolieelse lasteasutuse õpetaja

Stina Heinola
ÜLIÕPILASTE ÕPIKOGEMUSED JA ARUSAAMAD HEAST ÕPETAMISEST
bakalaureusetöö

Juhendaja: dotsent Marvi Remmik

Tartu 2019

Resümee

Üliõpilaste õpikogemused ja arusaamad heast õpetamisest

Uuringute põhjal on leitud, et üha enam kasutatakse hea õpetamise toimimiseks haridussüsteemis nüüdisaegse õpikäsituse rakendamist ning elukestva õppe strateegiatest lähtumist. Hea õpetamise kohta levineb erinevaid arusaamu ning neid kinnitavaid õpikogemusi. Bakalaureusetöö eesmärgiks oli välja selgitada, millised on õpetajakoolituse üliõpilaste õpikogemused ülikoolis ja arusaamad heast õpetamisest. Tööks vajalikke andmeid koguti poolstruktureeritud intervjuude käigus viielt õpetajakoolituse õppekaval õppivalt üliõpilaselt. Andmete analüüsimiseks rakendati kvalitatiivset induktiivset sisuanalüüsi. Uuringu tulemusest selgus, et õpetajakoolituse üliõpilastel on mitmesugused kogemused ja arusaamad heast õpetamisest. Positiivse õpikogemusena nimetati olukordi, kui õppejõud võimaldasid üliõpilastel kaasa rääkida ning uut informatsiooni ise uurides teada saada. Negatiivsena nimetati olukordi, mil õppejõud ei andnud ülesandeid õigeaegselt või selgitasid ülesandeid liialt keeruliselt. Üliõpilaste poolt toodi nüüdisaegse õpikäsituse rakendamisest esile koostöö tegemist, reflekteerimist ning motivatsiooni suurendamist ja säilitamist. Esile ei toodud eesmärkide poole püüdemist ega oma tegemiste kriitilist analüüsimist. Haridussüsteemis muudatuste tegemiseks nimetati nüüdisaegse õpikäsituse rakendamist ning selle põhimõtetest lähtumist.

Märksõnad: hea õpetamine, õpetajakoolituse üliõpilased, nüüdisaegne õpikäsitus

Abstract**University students' learning experiences and conceptions about good teaching**

In different studies there has been found that there is further more usage of modern learning concept and strategies of lifelong learning to operate with good teaching. There are different conceptions of good teaching and illustrations to acknowledge them. The aim of the Bachelor's thesis was to find out teacher training undergraduates learning experiences and conceptions of good teaching. The data for research was collected by using semi-structured interviews from five teacher training undergraduates. Qualitative inductive content analysis were used for data analysis. Results appear that teacher training undergraduates have diverse experiences and conceptions of good teaching. As positive learning experiences there were named situations, where lecturers enabled undergraduates to have a say and learn new information through an investigation. As negative learning experiences there were named situations where lecturers did not hand in assignments in correct time or the explanation of assignments was too complicated. Teacher training undergraduates brought out cooperating, reflecting and increasing or maintaining motivation in implementation of a modern learning concept. Striving for goals or critical analysis of actions were not mentioned. To make changes in education system there is a necessity of application of modern learning concept and to be guided by the principles of modern learning concept.

Keywords: good teaching, teacher training undergraduates, modern learning concept

Sisukord

Resümee	2
Abstract	3
Sisukord	4
Sissejuhatus.....	6
1. Teoreetilised lähtekohad	7
1.1 Nüüdisaegne õpikäsitus	7
1.2 Arusaamad heast õpetajast.....	9
1.3. Ülikoolis õpetamine	10
1.4 Arusaamad heast õpetamisest.....	12
2. Metoodika	14
2.1 Valim.....	14
2.2 Andmekogumismeetod.....	15
2.3 Andmeanalüüsimetod	16
3. Tulemused.....	18
3.1 Üliõpilaste kogemused hea õpetamisega	18
3.1.1 Toetavad õppemeetodid	18
3.1.2 Õpituatsioonid.....	19
3.1.3 Hinnatud väärtused.....	21
3.2 Üliõpilaste arusaamad heast õpetamisest	21
3.2.1 Hea õpetamise olemus	22
3.2.2 Hea õppejõu olemus.....	22
3.3 Nüüdisaegse õpikäsituse rakendamine	23
3.3.1 Õppimise viisid.....	24

3.3.2 <i>Muutused õpetamises</i>	24
4. Arutelu	26
4.1 <i>Töö kitsaskohad ja praktiline väärtus</i>	29
Tänuõnad	30
Autorsuse kinnitus	30
Kasutatud kirjandus	31
Lisa 1. Intervjuu kava	

Sissejuhatus

Tänapäeval on elu pidevas muutmises ning õppimine toimub igapäevaselt. Aina rohkem on hakatud rääkima elukestva õppe tähtsusest ning õhutatakse igas vanuses inimesi uusi teadmisi saama. Kui ühiskond on pidevas muutumises, siis peaks muutuma ka õpetamine (Pedaste, s.a.).

Alles 20. sajandi teises pooles hakati rohkem tähelepanu pöörama sellele, mida õpilased pidasid oluliseks hea õpetamise juures. Tänapäeval kasutatakse õpilaste tagasisidet selleks, et õpetajad saaksid oma tööd veelgi paremini teha – nii suureneb ka õppimise efektiivsus ning saavutatakse veelgi paremaid tulemusi. Hong Kongis viidi läbi uuring, milles uuriti hea õpetaja omadusi ning leiti, et, õpetamisel jälgitakse kõige enam klassi haldamist, arusaadavust, õpetatava teema mõistmist kui ka õpetaja enda iseloomu. Leiti, et hea õpetaja on see, kes toob elulisi ja selgeid näiteid, on oma töös korrektne ning kontrollib teemast arusaamist. Mitte niivõrd hea õpetaja on see, kes õpetamisel loeb vaid slaidiesitlustelt teksti maha, räägib ebahuvitavatest teemadest ega kontrolli omandatud teadmisi (Morrison & Evans, 2016).

Praegustes haridusvaldkonna strateegilistes dokumentides räägitakse palju nüüdisaegsest õpikäsitusest ning selle juures ka õppijakesksusest, et õpilane saaks õppimisest parima kogemuse ning see annaks motivatsiooni uute teadmiste omandamiseks. On vajalik, et õpilane seaks ise endale õppimise protsessiks vajaminevad eesmärgid ning õpetaja on nende kõrval vaid suunaja rollis. Õpetaja aitab ka luua võimalikult soodsa keskkonna, et õppijal oleks erinevaid võimalusi enda arendamiseks – võimalus koostöö ja individuaalse töö tegemiseks. Leitakse, et õpetamine on õppijakeskne, kui arvestatakse igaihe erinevustega ning pakutakse eduelamusi. Tänapäevani on veel õpetajaid, kes teevad oma tööd ainepõhiselt ning ei arvesta sellega, mis on õppija jaoks olulisem ja ka põnevam (Tamm, 2018).

Ehkki õppijakeskse lähenemise juures võib leida palju positiivset, saab siin välja tuua ka mitmeid kitsaskohti – mõnes riigis on väga piiratud võimalused ning õppijakesksust on suures klassis raske rakendada, lahendusena on välja töötatud väiksemates klassides tegutsemise; mõni õpilane vajab õpetajapoolset lähenemist, sest õpilane ei suuda iseseisvalt tegutseda (sealhulgas isiklike eesmärke püsitada) ning on arvatud, et ise õppimine ei võimalda uutel teadmistel niivõrd põhjalikult selgeks saada, lahenduseks saadi rohkelt oma arvamuse avaldamine ning arusaam, et kõik vastused on põhjendatult õiged (O'Neill & McMahon, 2005).

Peamiselt on hea õpetamisega seonduvat uuritud üldhariduse kontekstis, kuid vähem on uuringuid, mis käsitleksid seda ülikooliõpingutega seonduvalt. Kuna tulevased õpetajad on üldhariduskoolides just need, kes nüüdisaegsed lähenemised õpetamisele ja õppimisele sinna viivad, siis on oluline teada saada, millised on tulevaste õpetajate arusaamad heast õpetamisest.

Eelnevale toetudes võib välja tuua uurimisprobleemi, et ei ole piisavalt teavet selle kohta, millist õpetamist Tartu Ülikooli õpetajakoolituse üliõpilased on õpingute jooksul kogunud ja mida väärtustavad hea õpetamisena. Uuringud on näidanud (Jõgi, Karu, Krabi, Sarv, Tropp, Niitsoo, Murakas, & Karm, 2013; Remmik & Karm, 2014), et ise õpetajana tööle asudes mudeldatakse õpetamisel sageli neid õppejõude või õpetajaid, kelle vahendusel on saadud väärtuslikke õpikogemusi.

Bakalaureusetöö eesmärgiks on välja selgitada, millised on õpetajakoolituse üliõpilaste õpikogemused ülikoolis ja arusaamad heast õpetamisest. Järgnevalt antakse ülevaade töö teoreetilisest raamistikust.

1. Teoreetilised lähtekohad

1.1 Nüüdisaegne õpikäsitlus

Viimastel aastatel on saanud aktuaalseks teemaks õppijakeskne õpetamine ning selle olulisus haridussüsteemis. Küll aga ei saa loota, et õppijakesksuse tagamiseks oleks õpetaja see, kes teeb põhilise osa tööst – õppija on see, kellel on võimalus rohkem tegutseda ja selle arvelt end näidata (Merisalu, 2016a).

Õppijakeskses lähenemises on olulisel kohal õppija vabad valikuvõimalused ning situatsioonid, milles on vaja lahendada erinevaid probleeme (O'Neill & McMahon, 2005; Tamm, 2018). Krull (2018) on leidnud, et õppijakeskse lähenemisega on võimalik eelnevalt õppekavaga seotud piiranguid muuta ning kogu õppeprotsess oleks paindlikum ja individuaalsusega arvestavam. Tänu individuaalsusega arvestamisele räägitakse rohkem teemadest, mis õppijaid huvitab ning tegevuste planeerimisse on kaasatud lisaks õpetaja oskustele ka õppijaid.

On leitud, et õppijakeskne lähenemine võimaldab luua paindlikumat õppekeskkonda õppija arenguks. See õhutab rohkem tegutsema ja katsetama – õppima ka vigadest. Antakse võimalusi oma oskuste demonstreerimiseks ning selgitatakse eneseanalüüsi olulisust. Peamiselt on õppija ise see, kes on oma õppimises kontrollija ja vastutaja rollis ning tegutseb eksperdina õpitavates

ainevaldkondades (Wright, 2011). Kirjeldatud aspektid loovad võimaluse õppida kaaslastelt, sest nähes kedagi enda kõrval sarnase teemaga tegelemas, annab see tõuke ka ise rohkem pingutama ja põhjalikumalt tegutsema (Krull, 2018).

Tamm (2018) toob välja, et nüüdisaegse õpikäsituse olulisim aspekt õppimise juures on teadmiste rakendamine reaalsesse situatsioonis. Tähtis on luua seoseid, et saadud teadmisi oleks edaspidi võimalik kasutada sarnastes olukordades. Selleks, et mainitud aspekt rakendust saaks, on õppijakesksel lähenemisel sobiv vaatenurk – anda õppijale võimalus luua endale sobiv keskkond, milles püstitada eesmärgid ja leida neile vastuseid. Õpetaja ülesandeks on olla suunajaks ja teenäitajaks, et õppija saaks maksimaalselt tegevuse täitmisele pühenduda (Peitel, 2018; Tamm, 2018).

Uuringus, mille keskmeks võeti kaitseväge ühendatud õppeasutuste taktikaõppejõudude arusaamad nüüdisaegsest õpikäsitusest, saadi tulemuseks kaks suuremat nüüdisaegse õpikäsitusega seotud aspekti. Esikohal on õppijate kaasamine õppeprotsessidesse, mille alla koondub omakorda kolm aspekti. Õppejõud peavad oluliseks aktiivõppemeetodeid, pidevat tagasisidestamist ning infotehnoloogia kasutusvõimalusi igapäevases õppetöös. Uuringus leiti, et kuna maailm on pidevas muutumises, on esmatähtis eriti infotehnoloogia vahendite arenguga kaasas käia. Teine suurem aspekt on avatud suhtlemine, mille alla koondub kaks aspekti. Siinkohal on oluline roll õppekeskkonnal ning ka kogetu jagamisel. Leiti, et kui keskkond on toetav, siis jagatakse ka positiivsema tulemuse nimel oma teadmisi, ideid ja erinevaid kogemusi (Lepp, Soomere, & Värno, 2019).

Eesti elukestva õppe strateegias määratletakse kõik strateegilised eesmärgid ja meetmed selleks, et õppimisprotsess oleks mitmekesine ja ka võimalik erinevates keskkondades. Õppijas peetakse eelkõige oluliseks uudishimu õpitava vastu, aktiivsust, koostööoskust ja mitmekesiseid võimalusi. Strateegia meetmete all on selgitatud muutunud õpikäsituse olemust ning milline peaks olema eesmärk nende meetmete täitmiseks. Leitakse, et muutunud õpikäsitus (või ka nüüdisaegne õpikäsitus) peab olema õppija jaoks toetav ning arendaks õppijas erinevaid oskusi nii õppimises kui ka teistes valdkondades. Lisaks on elukestva õppe strateegias kirjas, millised tegevused aitavad konkreetseid eesmärgid saavutada (Eesti elukestva..., 2014).

Eesti elukestva õppe strateegias on suur roll õppijakesksusel, kuid oluliseks peetakse ka õpetajaid. Selleks, et õppimine saaks muutunud õpikäsituse korral toimida, on vaja motiveeritud õpetajaid, kes suudavad meetmed viia reaalsuseni selliselt, et õppijad oleksid esmatähtsad.

Leitakse, et õpetaja peab olema piisavalt pädev ja oma töös professionaalne ning neid võtmesõnu tuleks pidevalt kontrollida. Seda nii ise analüüsides kui ka kokkuleppeliste hindamise põhimõtete alusel. Kui õpetaja on oma töös pädev ning motiveeritud seda tegema, on oluliselt tõhusam keskenduda muutunud õpikäsituse võimalustele ja nende rakendamisele (Eesti elukestva..., 2014).

On keeruline kinnitada arvamust, et ka kõikjal haridusasutustes nüüdisaegset õpikäsitust rakendatakse. Küll aga saab kinnitust erinevatest uuringutest, milles on välja toodud arusaamu heast õpetajast, õppejõust ning üldiselt õpetamisest. Järgnevalt tuuakse eelnevate teemade põhjal välja, kuidas ja kas on rakendusel nüüdisaegset õpikäsitust.

1.2 Arusaamad heast õpetajast

Õpetaja on õppija jaoks suurimaks eeskujuks ja mudeliks, kellelt mitmesugustes olukordades käitumist õppida. Arusaamad sellest, milline on hea õpetaja, on igapähe erinevad ning ühtmoodi ei ole neid võimalik grupeerida. Eeskujuks on lisaks õpetaja hoiakule ka tema ellusuhtumine ning loomingulisus erinevates valdkondades (Krull, 2018). Lister (2012) kirjeldab, et hea õpetaja on iga õppija arengu mõjutajaks ning moodustab klassi juhtides terviku. Heal õpetajal arvatakse olevat mitmeid kindlaid kirjeldavaid omadusi – rõõmsameelsus, objektiivsus, mõistlikkus, näitlikustavus ja sõbralikkus (Krips, 2011).

Kuigi eelnevalt mainitud sõnapaari “hea õpetaja” on kirjeldatud ja iseloomustatud erinevalt, on Krips (2011) leidnud, et hea õpetaja võimaldab õppijatele valikuvabadust ning võimalusi tegelema huvipakkuvaimate teemadega. Lisaks selgitab õpetatu olulisust ja reaalsusega sidumise võimalusi, et tekiks terviklik arusaam. Hea õpetaja on ka konstruktiivne tagasisidestaja ning tal on head suhtlemisoskused. Krull (2018) lisab, et heal õpetajal on oskus klassi juhtida ja suunata õppijaid eesmärgipäraselt käituma.

Hong Kongis viidi läbi uurimus, mis kinnitas, et õpilased hindavad õpetajate juures sarnaseid omadusi – õpetamise selgus, mõistus, huvi tundmine õppijate vastu ja positiivsus. Healt õpetajalt oodatakse ülesannetes selgeid juhiseid ja kirjeldusi ning oma ainevaldkonna põhjalikku tundmist (Morrison & Evans, 2016). Sarnaselt Listeri (2012) mõttele õpetaja rollist olla õppija arengu kujundajaks, peetakse ka Hong Kongi uurimuse näol lugu pidevast julgustamisest proovima midagi uut ning andma võimalusi katsetamiseks (Morrison & Evans, 2016).

Ka Suurbritannias läbi viidud uuring näitas, et hea õpetaja ja õpetamise juures eelistatakse õpetajapoolseid selgeid juhiseid, õppija vastu huvi tundmist ja põnevuse tekitamist õppeprotsessides. Lisaks peetakse tähtsaks aspekte, et hea õpetaja õpib õppijatelt ja annab õppijatele erinevaid võimalusi avastamiseks ja ise katsetamiseks (Parpala, 2010).

Leitakse, et õppija saab hea õpetuse vaid tänu professionaalsele õpetajale ehk õpetaja roll õppijate seas on tähtsaim ühenduslüli tuleviku ees. Ameerikas uuriti kaheksanda klassi õpetajaid ja õppijaid, et välja selgitada õpetaja olulisuse ja õpetamise kvaliteedi seosed. Kuigi keskendutakse õppijakesksele lähenemisele ning selle meetodite kasutamisele, tuli uuringust siiski välja, et õpetaja osatähtsus klassiruumis on suur. Õppijatele antakse küll võimalusi individuaalsuseks, kuid õpetaja on suunaja rollis, tänu kellele saavad õppijad suurepäraseid tulemusi (Fitchett & Heafner, 2018).

Eestis on läbi viidud uuring, milles uuriti üldhariduskoolide õpilastelt, milline on hea õpetaja. Noorematel õpilastel paluti kirjutada sama pealkirja ja sisuga arutlus ning vanematel õpilastel essee. Nooremad õpilased leidsid mitmeid isiksuseomadusi, kuid vanemad õpilased lähtusid rohkem õpetaja professionaalsetest oskustest. Kõige levinumad hea õpetaja kirjeldused olid sõbralikkus, mõistvus, tasakaalukus, positiivsus ja huumorimeel. Lisaks tuli uurimusest välja, et hea õpetaja teeb õppimisprotsessi põnevaks kogemuseks ning õpetab oma ainet meisterlikult (Läänemets, Kalamees-Ruubel, & Sepp, 2014).

Uuringutele toetudes võib öelda, et õpetaja roll on olulise väärtusega õppijate jaoks ning leitakse üha rohkem omadusi, mis kirjeldavad hea õpetaja olemust. Üldhariduskoolides läbi viidud uuringutest saadud tulemused annavad ülevaate aspektidest, mida õppijad peavad hea õpetaja juures kõige olulisemaks.

1.3. Ülikoolis õpetamine

Mitmed uuringud keskenduvad heale õpetajale, kuid ülikoolis tegutsevate õppejõudude kohta ei saa tõenditeta kattuvaid arvamusi kinnitada. 2018. aastal viidi Ugandas Makerere ülikoolis läbi uurimus, milles selgitati välja õppejõudude arusaamad heast õpetamisest. Intervjuudest selgus seitse suuremat valdkonda, mis olid õppejõudude arusaamade järgi hea õpetamise juures kõige olulisemad. Leiti, et hea õppejõud on laia silmaringiga, õppijakeskne, hea suhtlemisoskusega, õhutab uurimiskeskset õppimist, on oma töös professionaalne, vastutulelik ning erinevates

valdkondades organiseeritud. Uuringus toodi välja seisukoht, et ilma eelnevalt nimetatud omadusteta, ei saa ka olla head õpetamist (Aguti, Nabaho, & Oonyu, 2018).

2014.aastal koguti Rootsi kuue suurima ülikooli õppejõudude hulgas andmeid uuringuks, milles selgitati küsimustiku kasutamisel välja õppejõudude meetodid õpetamisel ning enesekindlus õppetöös. Uurimise käigus viidi uuritavatega läbi ka kaks kursust, mille käigus said õppejõud oma silmaringi laiendada ja teooriat praktiseerida. Nii küsimustiku kui kursuse tulemusena leiti, et uuritavad pidasid oluliseks õppijakesksust ning selle rakendamiseks on tähtis minimeerida õppejõukesksust. Uuritavad lisasid, et kursusest osavõtmise suurendas enesekindlust õpetamisel (Brommesson, Erlingsson, Fogelgren, Schaffer, & Ödalen, 2018).

Helsingi ülikoolis viidi 20 õppejõuga läbi uurimus, milles selgitati välja õppejõudude arusaamad heast õpetamisest kvaliteetsel haridusteel. Viidi läbi intervjuud, milles paluti õppejõududel tuua lahendusi erinevatele situatsioonidele – kuidas nemad käituksid ning milliseid meetodeid kasutaksid. Tulemuseks saadi kuus järgnevat aspekti: praktika, kontekstis püsimine, õppejõu kui ka õppija roll, õhkkond ja keskkond. Leiti, et õppejõu roll on olla julgustav ja suunav ning käituda selles eksperdina. Õppijalt oodatakse motiveeritust ning uudishimu (Parpala, 2010).

Eesti elukestva õppe strateegia on püstitanud eesmärgi mõeldes kõikidele inimestele. Nimelt on eesmärgiks luua kõigile õpivõimalused, mis pakuvad oma annete ja oskuste realiseerimist erinevates eluvaldkondades. Lisaks on püstitatud järgmised strateegilised eesmärgid: nüüdisaegse õpikäsituse kasutamine, kompetentsed pedagoogid, lõimimine tööturu ja elukestva õppe põhimõtetega, infotehnoloogia kasutamine ning samaväärsete võimaluste loomine (Eesti elukestva..., 2014). On alust arvata, et sihtpunkt, mille poole hea õppejõu olemus küündib, sarnaneb tavakooli õpilaste arvamusele nende õpetajate suhtes.

Õpetajaks õppija jaoks on ülikoolis olevad õppejõud eeskujud, kelle moodi soovitakse olla ning kelle meetodeid proovitakse ka enda tegevustes kasutada. Selleks, et õppejõud saaks hästi õpetada, on oluline roll ka õppijate õppimisel. Õppejõud saab pidevalt tagasisidet enda tegevusele ning lähtub saadud informatsioonist – see sobitub kokku ka nüüdisaegse õpikäsituse põhimõtetega. Tartu Ülikooli õppejõudude hulgas läbi viidud uuringust selgus, et õppejõud tahab ise olla pädev (eriti infotehnoloogia valdkonnas), et saaks õppijatele pakkuda võimalikult palju huvitavaid õppimiskohti ning ka ise nendest uusi kogemusi saada (Lepp, Remmik, & Pedaste, 2017).

Tartu Ülikooli õppejõudude hulgas viidi läbi uurimus, milles küsiti arvamust ülikoolis õpetamise kohta. Uurimusest selgus, et õppejõuna töötamine on sarane õppija rolliga – ollakse uurija rollis ning pidevalt tahetakse midagi uut teada saada. Leiti, et algajad õppejõud kasutavad enda varasemaid õpikogemusi õppejõuna praktiseerides. Võetakse eeskujuna oma õppejõududest ning selgitatakse ka välja, kuidas ise paremini teha (Remmik et al., 2013).

Uuringust selgus, et heal ülikooli õppejõul peab olema väga selge arusaamine mõistest “hea õpetamine”, et saaks keskenduda õppijakesksusele ning tänu õppijate tagasisidele ka ise pidevalt areneda (Remmik et al., 2013). Nii nagu Eesti elukestva õppe strateegias on eesmärk, et oleksid motiveeritud õpetajad (Eesti elukestva..., 2014), on kirjeldanud ka uuringus osalejad, et hea õpetamine tekitab neis positiivsust ning tahtmist veelgi paremini oma tööd teha. Soovitakse arendada veelgi enam oma oskusi ja teadmisi õpetamises ning pakkuda õppijatele põnevaid teemasid (Remmik et al., 2013).

Uuringute põhjal saab kinnitada, et ka ülikoolis on oluline roll õppijakesksusel ning sellest lähtumisel. Eelnevalt kirjeldatu kohaselt võib öelda, et nii hea õpetaja kui ka hea õppejõu omadused sarnanevad teineteisele, kuna on oluline olla uurija rollis. Järgnevalt kirjeldatakse arusaamu heast õpetamisest ning tuuakse välja õpetamise hea tava olulisus.

1.4 Arusaamad heast õpetamisest

Hea õppejõuga käib käsikäes hea õpetamine ning nii nagu õppejõudude kohta, on ka igapäevael õpetamise kohta erisugune arusaam. Kuna õppijad on erinevad, töötavad nende puhul erinevad õppemeetodid ja õpistiilid, sama mõttelaad kehtib ka õppejõudude puhul – iga õppejõud õpetab omamoodi.

Helsingi Ülikoolis viidi 2006. aastal läbi uurimus, milles paluti üliõpilastel kirjeldada, mida nad peavad heaks õpetamiseks ning täpsustaksid öeldut näidetega. Tulemusena eristati 21 erinevat kategooriat, mis kõik kirjeldasid üliõpilaste arvates head õpetamist. Kõige olulisemana nimetati üliõpilaste poolt suhtlussituatsioonide rohkust, rühmatööde suurt osakaalu ning õpitava seostamist reaalsusega. Mainiti ka vajadust õppejõupoolseks pidevaks tagasisidestamiseks, õppejõu olemust (sealhulgas ka oma ainevaldkonna tundmist) ning üliõpilastele antud võimalusi ise otsuseid langetada (Parpala, 2010).

Tartu Ülikooli ja Tallinna Ülikooli üliõpilaste hulgas viidi 2011/2012 aastal läbi uuring, millest tulid välja üliõpilastele meelepärased õpetamiseelised. Oluliseks peeti praktilisust,

elulisi näiteid, aktiivõppemeetodeid, pidevat kaasamist õppetegevustesse ning eelkõige õppija vastu huvi tundmist. Nimetatud omadused on osaks õppijakesksest õpetamisest, kuid uuringust tuli välja, et ülikoolides esineb sageli ka õppejõukeskset õpetamist. Üliõpilased eelistavad pigem õppijakesksust, kuna soovitakse kaasatust õppeprotsessidesse, võimalust ise otsustada ja praktiseerides kogemusi saada. Teisalt leiti, et nii õppija- kui ka õppejõukeskset õpetamist ühendades tekib rohkem võimalusi erinevate meetodite kasutamise varieerimiseks (Jõgi et al., 2013).

Tartu Ülikooli ajakirjas on arutletud hea õpetamise üle ning leitud, et võrreldes aastatetaguse ajaga otsitakse aina rohkem võimalusi õppijakeskseks lähenemiseks. Mõeldakse, miks õpetatav teema on üliõpilastele vajalik ning lähtutakse saadud vastusest. Leitakse, et hea õpetamisel peaksid olema põhimõtted, mida võtta õpetamisel arvesse. Sealjuures arvatakse, et põhimõtted peaksid olema piisavalt avatud, et need võimaldaksid valida konkreetse teema jaoks kõige paremaid lahendusi (Merisalu, 2016b).

Tartu Ülikoolil on välja töötatud õpetamise hea tava, milles käsitletakse hea õpetamise peamisi põhimõtteid, et õppekvaliteeti pidevalt hinnata edasiantavate teadmiste ja oskuste optimaalsuses. Õpetamise heas tavas on kuus punkti, mis nii suunavad õppejõude õppijaid oma tegemistes toetama kui ka pakuvad õppejõududele võimalusi oma töö koordineerimisel. Kuus punkti on järgmised: õppimiskeskus, teaduslikkus, koostöövalmidus, loovus, refleksioon ja seoste loomine reaalsusega (Õpetamise hea tava, 2016).

Eelnevat kokku võttes võib öelda, et üliõpilaste arusaamad ja kogemused hea õpetamisega on erinevad, kuid esineb ka tugevaid sarnasusi, mida põhiliselt välja tuuakse. Selleks, et toimuks hea õpetamine on vaja head õpetajat või õppejõudu ning nagu eelnevalt mainitud, on igäihel erinevad arvamused mõlema teema kohta. On leitud kindlaid isiksuseomadusi, mis põhjendavad hea õpetaja või õppejõu olemust kui ka põhimõtteid, mida rakendades saab toimida hea õpetamine.

Eelnevalt kirjeldatu kohaselt on käesoleva bakalaureusetöö eesmärk välja selgitada, millised on õpetajakoolituse üliõpilaste õpikogemused ülikoolis ja arusaamad heast õpetamisest.

Eesmärgist tulenevad uurimisküsimused on:

1. Kuidas kirjeldavad oma õpikogemusi ülikoolis õpetajakoolituse üliõpilased?
2. Milliseid õpisisuasioone ja millistel põhjustel üliõpilaste poolt esile tuuakse ja väärtustatakse?

3. Milliseid ettepanekuid üliõpilaste poolt tehakse õpiprotsessi muutmiseks ülikoolis?

2. Metoodika

Lähtuvalt uuringu eesmärgist, valiti käesoleva uurimuse teostamiseks kvalitatiivne uurimisviis. Kuna eesmärgiks oli soov välja selgitada üliõpilaste õpikogemusi ja arusaamasid, osutus kõige sobilikumaks kvalitatiivne uurimisviis, mis on paindlik ning annab võimaluse kombineerida erisuguseid kogemusi ja arvamusi, et saada detailirohke tervik (Laherand, 2008).

2.1 Valim

Bakalaureusetöö valimi koostamisel kasutati ettekavatsetud valimi moodustamise strateegiat, mille kohaselt peavad uuritavad vastama teatud kriteeriumitele. Valimi moodustamise kriteeriumiks oli õppimine õpetajakoolituse õppekaval. Uuritavate tudengite leidmiseks lähtuti mugavusvalimist ning intervjuude läbi viimiseks võeti ühendust erinevatel õppekavadel õppivate tudengitega.

Valimisse paluti uuritavad tudengid e-kirja vahendusel aprillis, milles oli kirjeldatud uurimuse eesmärk, uurimisküsimused ning ettepanek leppida kokku intervjuu tegemiseks sobilik aeg. Uurimuse käigus pöörduiti kokku seitsme tudengi poole, kellest oli viis tudengit valmis uurimusest osa võtma. Üks üliõpilane keeldus ajapuuduse tõttu ning teine üliõpilane ei vastanud e-kirjale. Uuringus osalejate puhul oli tähtis vabatahtlik soov uurimusest osa võtta. Uuritavaid informeetiti sellest, kuidas tagatakse neile konfidentsiaalsus ning uuringu järgmistes etappides anti neile pärisnimede asendamiseks pseudonüümid. Üks intervjuudest toimus raamatukogus ning järgnevad intervjuud tudengite puhkeruumis.

Uuringus osales erinevatelt õppekavadelt ning erinevate õppeaastatega üks mees- ja neli naissoost õpetajakoolitusel õppivat tudengit. Erinevate õppekavade ning erinevate õppeaegade üliõpilased võimaldasid välja selgitada mitmesuguseid kogemusi ja arusaamasid heast õpetamisest. Uuringus osalenud kõige pikema õppeajaga üliõpilane oli õppinud neli aastat ning kõige lühema õppeajaga üliõpilane oli vaid aasta õppinud. Uuringus osalenud üliõpilaste andmed on välja toodud tabelis 1.

Tabel 1. *Uuringus osalejate andmed*

Pseudonüüm	Sugu	Õppekava	Õppeaeg ülikoolis
Mart	mees	Huvijuht- loovtegevuse õpetaja	4 aastat
Mari	naine	Koolieelse lasteasutuse õpetaja	3 aastat
Kertu	naine	Klassiõpetaja	1 aasta
Piia	naine	Koolieelse lasteasutuse õpetaja	2 aastat
Miia	naine	Klassiõpetaja	3 aastat

2.2 Andmekogumismeetod

Andmeid koguti poolstruktureeritud intervjuuga. Poolstruktureeritud intervjuu valik tulenes intervjuu ülesehituse erinevatest võimalustest, mille kohaselt on intervjuu käigus võimalus küsida vajalikke täpsustavaid küsimusi informatsiooni kogumiseks. Lisaks annab poolstruktureeritud intervjuu võimaluse muuta küsimuste järjekorda. Mõlemad aspektid on intervjuueerimisel olulised ning aitavad minna käesoleva töö teemasse sügavuti, kuna lisaküsimuste küsimine toob välja isiklike kogemusi ning küsimuste järjekord sõltub sellest, kuidas intervjuueeritav oma kogemusi ja arvamusi jagab (Laherand, 2008). Intervjuu küsimuste kava koostati bakalaureusetöö eesmärgist, uurimisküsimustest ja uuringu teoreetilisest raamistikust lähtuvalt (Eesti elukestva..., 2014; Tamm, 2018; Õpetamise hea tava, 2016).

Uurimuse valiidsuse tagamiseks viidi läbi prooviintervjuu, mis kestis 38 minutit. Prooviintervjuu toimus selleks, et välja selgitada intervjuu kava sobivus – kas küsimustega saadakse vastused uurimisküsimustele ning uurijale kogemuse saamiseks. Lähtuvalt prooviintervjuust viidi kavas läbi muudatused. Prooviintervjuus osaleja poolt toodi välja mõttekohti küsimuste sõnastuste kohta (näiteks küsimuses “Millisel määral on ülikooli õppejõudude seas kasutusel hea õpetamise strateegiat?” eemaldati sellesse konteksti sobimatu sõna strateegia ning pöörati tähelepanu, milliseid õpikogemused on üliõpilased kogenud. Millised õpetamisviisid on nende õppimist toetanud/takistanud). Kuna prooviintervjuu järgselt ei viidud kavas läbi suuri muudatusi, võeti väikeste muudatustega intervjuu kava andmete kogumiseks kasutusele ning töös kasutati ka prooviintervjuust saadud andmeid.

Bakalaureusetöö intervjuu alustuseks esitati taustküsimusi ning seejärel liiguti edasi intervjuu kava sisuga. Esimese poole küsimused olid üldiste arusaamade kohta (näiteks “Milline on Teie arvates hea õpetamine?”), mis aitasid minna teemasse süvitsi. Teise poole küsimused lähtusid üliõpilaste kogemustest ja näidetest seoses hea õpetamisega (näiteks “Palun kirjeldage oma õppimiskogemusi ülikoolis. Millised need on olnud? Palun tooge näiteid.”). Kolmanda poole küsimused lähtusid üliõpilaste arusaamadest seoses hea õpetamisega (näiteks “Mida väärtustate enim hea õpetamise juures? Miks?”). Intervjuu kava on esitatud lisas 1.

Prooviintervjuu järgselt toimusid uuringus osalejatega intervjuud 2019. aasta aprillikuus. Enne intervjuueerimist selgitati uuritavatele töö eesmärki, konfidentsiaalsusega seonduvat ning küsiti nõusolekut intervjuu salvestamiseks. Pärast intervjuude läbiviimist lubati üliõpilastele, et intervjuude transkriptsioonid saadetakse muudatuste tegemiseks e-kirja teel.

2.3 Andmeanalüüsimetod

Andmeanalüüsimetodiks valiti kvalitatiivne induktiivne sisuanalüüs. Induktiivne lähenemine võimaldab pöörata suuremat tähelepanu uuritavate arusaamade täpsemale mõistmisele ning nende arvamuste uurimisele (Kalmus, Linno, & Masso, 2015).

Esimese ülesandena transkribeeriti kõik intervjuud. Veendumaks tekstifailide korrektsuses, töötati kõik helifailid manuaalselt läbi, mille käigus muudeti helifaili mängimise kiirust. Helifailide kuulamisel kontrolliti pidevalt tagasi kerides transkriptsiooni, et veenduda teksti ligiläheduses heliga ning säilitada originaalsus. 30 minuti pikkuse intervjuu transkribeerimiseks kulus ligikaudu kuus tundi. Kokku oli transkribeeritud teksti 42 lehekülge.

Intervjuud kuulati üle kaks korda samaaegselt transkriptsioone lugedes, et kindlustada nende korrektsus ja täpsus. Valminud transkriptsioonid loeti uuesti üle ning saadeti lubatult uuritavatele tagasi, et võimaldada läbi viia tekstisiseseid parandusi või täiendusi. Uuringus osalenud üliõpilased ei soovinud transkriptsioonides muudatusi läbi viia.

Teise ülesandena kodeeriti kõik transkriptsioonid programmiga *QCAmap*. Esmalt sisestati kõik transkriptsioonid kasutatavasse keskkonda ning programmi abil loeti transkriptsioonid taaskord üle. Kodeerimiseks valiti üks uurimisküsimus, millega hakati tegelema. Tekkis võimalus transkriptsioonis ära märkida tekstiosa, mis sobitus vastava intervjuul esitatud küsimusega. Sobivateks tekstiosadeks kujunesid sõnad või laused ning nende märkimiseks lähtuti küsimuse sisust. Tekstiosa märkimisel tekitati kood, millele sai anda konkreetse nimetuse.

Pärast esimest kodeerimist loeti uuesti üle kõik intervjuud ning tekstiosadesse moodustatud sobivad koodid. Kontrolliti üle tekstiosad, milles leidus vajaminevat informatsiooni ning muudeti koodid konkreetsemateks. Pärast teist kontrollkodeerimist moodustati sarnase tähendusega koodidest alakategooriad, mis täpsustasid tudengite arvamusi veelgi. Alakategooriateks jagunemisel koguti sarnased kirjeldused väiksematesse gruppidesse ning alakategooriatele anti ühised nimetajad. Alakategooriatesse jagunemise näide on välja toodud tabelis 2.

Tabel 2. *Alakategooriatesse jagunemine*

Koodid	Alakategooria
praktilised õppemeetodid võimaluste pakkumine tudengitest lähtumine toetava keskkonna loomine	õppijakesksus

Kodeerimise tulemusena kujunes välja viiskümmend kuus alakategooriat, mis omakorda jaotati sarnaste nimetuste alusel seitsmesse suuremasse peakategooriasse. Peakategooriatesse jagunemise näide on välja toodud tabelis 3.

Tabel 3. *Peakategooriatesse jagunemine*

Alakategooriad	Peakategooria
õppijakesksus sotsiaalsed õppemeetodid vaheldusrikkus praktilisus	toetavad õppemeetodid

Jagunemise järgselt loeti autori poolt paari päeva pärast üle transkriptsioonid ning veenduti moodustatud kategooriate täpsuses ning üheselt mõistetavuses. Viimaks leiti transkribeeritud intervjuudest sobivamad näited kodeerimise käigus saadud tulemuste ilmestamiseks.

3. Tulemused

Bakalaureusetöö eesmärgiks oli välja selgitada, millised on õpetajakoolituse üliõpilaste õpikogemused ülikoolis ja arusaamad heast õpetamisest. Järgnevalt tutvustatakse uuringu tulemusi uurimisküsimuste kaupa. Saadud tulemustele on ilmestamiseks leitud kohaseid tekstilõike transkribeeritud intervjuudest, mida on mõnevõrra keeleliselt korrastatud.

3.1 Üliõpilaste kogemused hea õpetamisega

Uurimisküsimuse “Kuidas kirjeldavad oma õpikogemusi ülikoolis õpetajakoolituse üliõpilased?” analüüsimise tulemusena kujunes kolm kategooriat. Esimese kategooriana toodi välja õppimist toetavaid õppemeetodeid nii haridusasutuses- kui ka iseseisvalt õppimisel. Teiseks kategooriaks formeerusid üliõpilaste mitmesugused õpituatsioonid, milles toodi välja ka õppijate roll. Kolmandaks kategooriaks kujunesid väärtused, mida üliõpilased enim õppejõudude juures hindavad.

3.1.1 Toetavad õppemeetodid. Üliõpilaste kirjeldustest selgus, et õppejõudude poolt valitud kaasavad ning õppijakesksed õppemeetodid toetavad õppimist enim. Käesolevas uurimuses mõisteti toetavate õppemeetodite all erinevaid võimalusi praktiseerimiseks, keskkonna muutusi, sotsiaalsust ning individuaalset lähenemist. Andmete analüüsimisest ilmnes aspekt, et iga intervjueeritav pidas erinevaid meetodeid kõige toetavamateks, kuid erilise ära märkimise sai praktilisus. Intervjueeritavad selgitasid, et olulised on nii grupitööd, ettekanded, praktikumid õppetundidena ning ajurünnaku meetodika rakendamine.

(...) grupitööd, erinevad arutelud, plakatite tegemine, ka grupiettekanded. (...) Eriti grupitööd mingil eriti põneval teemal, praktikumid ning veel väljasõidud eriti, sest siis tulebki juurde kellegi teise vaatenurk, no näiteks praktiku, et siis kõik kogemused, teadmised ja hoiakud sulanduvadki lõpuks ühte. (Mart)

Lisaks toetavatele õppemeetoditele toodi välja ka meetodeid, mis õppimisele kaasa ei aita. Intervjueeritavad märkisid, et üksnes teooria selgitamine ei anna tervikpilti ning soovitakse teadmisi ka praktiseerida. Toodi välja, et õppejõud loevad sageli teksti slaidiesitluselt ning teevad seda monotoonselt, mis langetab koheselt ka õpimotivatsiooni.

(...) igavad ja üksluised õpetamismeetodid ei ole minu jaoks. Antud juhul kaob motivatsioon õppimiseks. (Mari)

Intervjueeritavatel küsiti, milliseid õppemeetodeid nemad enda töös kasutaksid ning eelkõige toodi välja aspekte sotsiaalsuse valdkonnast. Olulisena toodi välja ühise keele leidmist, et oleks võimalik luua kokkuleppeid ning leida sobivaid võimalusi tagasisidestamiseks. Ühel juhul toodi välja ka huumori olemasolu, et õppetöö ei toimuks niivõrd konkreetselt ega tõsiselt. Lisaks sotsiaalsusele pidasid intervjueeritavad tähtsaks ka soodsate võimaluste loomist, et pidevalt toimiks uurimine ning uue informatsiooni teadasaamine. Ühel juhul märgiti ära projektõppe kasutamine, et toimiks rohkelt kaasamist ning õppijate märkamist erinevates valdkondades.

(...) ma küsiks otse, et mis päriselt huvitab ja mida tahaks teada. Kõik see kirja panna ja jätta nähtavasse kohta. Ma tahaksin projektõpet kasutada, see tundub selline õige. (Piia)

Üliõpilased kirjeldasid ka enda rolle erinevates õppeprotsessides. Esmalt toodi välja õppeprotsessidesse kaasamist, milles on õppijatele võimaldatud kaasa rääkida mitmesuguste otsuste langetamises. Õppijad on aidanud otsustada, kuidas õppeprotsesse läbi viia või milliseid õppemeetodeid rakendada. Lisaks toodi välja koostöö tegemist kui ka ühiste kokkulepete tegemist, et õppimisprotsess oleks kõikidele õppijatele meelepärane tegevus.

(...) tulevastel õpetajatel on hea võimalus kaasa rääkida ja teha just seda, mis neile parajasti meeldib. See on nii tore, et seda pakutakse. (Kertu)

3.1.2 Õpituatsioonid. Teise uurimisküsimuse “Milliseid õpituasioone ja millistel põhjustel üliõpilaste poolt esile tuuakse ja väärtustatakse?” põhjal paluti sissejuhatuseks intervjueeritavatel meenutada ühte meeldejäädavat õpetajat või õppejõudu ning kirjeldada, mis tegi temast hea õpetaja või õppejõu. Intervjueeritavatele pakuti võimalust ka õpetaja kirjeldamiseks, et saada laiemat kontseptsiooni uuringus osalejate arusaamade kohta. Analüüsi tulemusena moodustati viis järgmist kategooriat meeldejäädava hea õpetaja või õppejõu kohta: sotsiaalne, teadlik, korrakindel, õppijakeskne ja loominguline. Kategooriate all kirjeldati õpetaja või õppejõu ettevalmistust, avatud meelt, vajadusel nõudlikkust, õppijatega võrdsust ning kaasamist.

(...) tegelikult kõige meeldejäädavamad õppejõud on ikkagi olnud need, kes on suutnud mind juba oma eeskujuga nii palju õpetada ja innustada. Neil tegelikult väga õpetada ei ole vajagi, sest mina tahan juba lihtsalt olla ja tegutseda nende moodi. (Miia)

Üliõpilased tõid oma kogemustena välja erinevaid õpituatsioone nii ülikooli kui ka ülikoolieelsest ajast. Kirjeldati konkreetsemalt õppimiskogemusi, mis olid mõnel juhul õppejõu ning teisel juhul õppijakesksed. Lisati, et sageli on õppejõud orienteeritud sisule ning õppekavast kinnipidamisele, kuid on märgatud, et õpetamisprotsess on muutumas õppijakeskse poole. Negatiivsete kogemustena on välja toodud ebaselgete juhiste esitamist, keerukust, ajast mitte kinnipidamist kui ka näiteid nii ühe konkreetse õppejõu kui ka õpetaja kohta, kes õppimisele kaasa ei aidanud.

(...) ta ilmselt arvas, et me teame vähem ja kõik see, mis tema räägib on uus ja piisav. Ma olin käinud just ühel koolitusel, kus räägiti täpselt sellel samal teemal, seal jagati erinevaid materjale ja siis mõlema poole teadmisi kokku pannes tekkisid mingisugused lahkkelid. No ma siis küsisin õppejõult erinevaid küsimusi ja siis ta sai minu peale kuidagi pahaseks ja eitas seda kõike, mis tema kolleeg teises kohas oli rääkinud. Ütleski, et kust te seda kõike võtate, et mina ei ole seda teile rääkinud ja nii ma küll ei tea, et oleks keegi teinud. Võibolla see oli täiesti õpetajakeskne õpetamine - tema räägib meile vot niimoodi ja meie peame siis pärast tõestama, et teame ainult tema juttu ja tema antud teadmisi. (Mart)

Intervjuudest selgus, et headele õpituatsioonidele aitavad kaasa õppejõudude toetavad tegevused. Kogemustena toodi välja tähtaegade paindlikkust ning kokkulepete tegemist. Lisati ka õppejõu rolli olulisus, kuna õppejõu huvi ning avatus suurendab motivatsiooni. Eelnevalt välja toodud slaidiesitlustelt lugemise jätkuks põhjendati ka abistavate meetodite kasutamise ning praktilise väärtuse olulisust.

Kõige rohkem aitas see, kui õppejõud olid avatud ning valmis alati tudengite küsimustele vastama ning veelkord üle rääkima asju, mida ta oli juba rääkinud korra. (Mari)

Üliõpilased kirjeldasid enda rolle õpituatsioonides. Positiivsetena toodi välja kogemusi, milles küsiti õppijate arvamusi ja mõtteid erinevate teemade kohta, mis tekitas tunde kaasatusest. Kuna kogemuste põhjal olid õppejõud toetavad ning pigem suunajate rollis, said üliõpilased võimalusi avastamiseks. Ühel juhul toodi välja vastupidine olukord, milles õppejõule ei olnud meelepärane üliõpilase avaldatud arvamus ning seetõttu tundis üliõpilane, et teda ei võeta tõsiselt.

(...) mõni selline õppejõud, kelle tunnis tunned, et oled pinges ja pigem oma arvamuse hoiad endale, sest õppejõul on kohe selle koha pealt midagi vastu väita, aga pigem on ikka positiivsed kogemused. (Piia)

3.1.3 Hinnatud väärtused. Üliõpilaste hea õpetamise kogemuste kirjeldusi analüüsid selgus, et on mitmesuguseid väärtuseid, mida õppejõududes oluliseks peetakse. Intervjueeritavad kirjeldasid, mida nad on õppejõududelt ülikoolis õppimise ajal õppinud. Eelkõige toodi välja arusaadavate selgituste andmist, mis oleksid üheaegselt nii konkreetsed kui ka lihtsad. Lisaks on üliõpilased õppinud õppijakesksusest lähtumist, sealjuures õppijatele sõna andmist ning kaasamist. Kirjeldustest ei puudunud ka korrektsus, mis on õppejõu töös kõrgel kohal.

(...) eeskuju on üks võtmetähtsusega aspekte õpetamises. (...) Eeskujuks ei ole ainult koolis ja ainult õppijatele, et see võiks olla midagi sellist, mis käib päriselt ka kogu aeg meiega kaasas ja me proovime seda kogu aeg praktiseerida. (Miia)

Küsimuse “Mida väärtustate enim hea õpetamise juures?” vastusteks oli õppijakeskusest lähtumine ning asjalikkus. Üliõpilased peavad oluliseks õppetegevustesse kaasamist ning võimalust koostööks. Hea õpetamine on selline, kus õppejõud on paindlik, lugupidav ning vastutulelik. Leiti, et ilma konkreetsete meetoditeta ei saa toimuda head õpetamist, sest väärtuslikud aspektid kujundavad sobivaimad õpetamise võimalused.

(...) kui poleks koostööd, siis ei toimuks ka mingit head õpetamist ega õppimist ka. Ja tagasisidestamine on eelkõige koostöö parandamiseks ja arengu suunamiseks. (Mart)

Kirjeldatud tulemuste põhjal olid üliõpilaste kogemused hea õpetamisega mitmesugused. Üliõpilased kirjeldasid, et enim toetavad õppeprotsessi erinevad praktilised meetodid, mida ka õpisisuainetes näidetena välja toodi. Intervjueeritavad hindavad kõrgelt õppijakesksust, et õppijal oleks võimalik langetada otsuseid ning anda oma panus koostööks.

3.2 Üliõpilaste arusaamad heast õpetamisest

Bakalaureusetöö eesmärgiks oli lisaks kogemustele teada saada ka üliõpilaste arusaamade kohta. Eesmärgist lähtuvalt paluti intervjueeritavatel selgitada oma arusaamasid heast õpetamisest. Andmete analüüsimisel kujunes välja kaks kategooriat. Esmalt tuuakse välja arusaamad hea õpetamise olemusest ning seejärel arusaamad heast õppejõust.

3.2.1 Hea õpetamise olemus. Üliõpilased leidsid, et hea õpetamine on eelkõige õppijakeskne ning lähtub kõigis tegevustes õppijatest. Toodi välja, et hea õpetamine on teadlik tegevus, mis peaks olema õppejõule ka meelepärane.

Hea õpetamine ei saa olla monoloog, see ei saa olla lihtsalt mingile objektile, vaid kindlasti dialoog ja subjektile. Ma arvan, et hea õpetamine ei ole nii-öelda kulbiga kellelegi tarkuse pähe valamine. (Mart)

Eelnevalt mainitult on hea õpetamine õppijakeskne – õpetamisprotsess on õpilastele suunatud, pakub õppijatele mitmekesiseid võimalusi ning võimaldab ka oma arvamust avaldada. Leiti, et mida vaheldusrikkam on õppekeskkond, seda rohkem on motivatsiooni ka uue informatsiooni omandamiseks.

(...) see peaks olema lähtunud ikkagi õppijatest, et panna rõhku siis just nendele aineosadele või et oleks märgata ka, et mõni tahab rohkem aitamist või ei saa kõigest nii hästi veel aru. (Piia)

Intervjuueritavad leidsid, et hea õpetamise aluseks on ka eelnevalt mainitud mitme osapool vaheline koostöö võimaldamine. Lisati ka aspekt, et dialoogide roll on õpetamisel vajalik, et õppijatel saaks taaskord toimuda õppejõuga ühise keele leidmine või võimalus enda mõtteid suuremale üldsusele jagada.

Hea õpetamine on minu arvates see, kus arvestatakse soovidega ja on antud piisavalt palju võimalusi öelda oma sõna sekka, avaldada arvamust. (Mari)

3.2.2 Hea õppejõu olemus. Küsimuse “milline on hea õppejõud?” tulemusena kirjeldati õppejõude erinevate omadussõnadega. Andmete analüüsimise tulemusena moodustati kirjelduste põhjal neli järgnevat hea õppejõu alakategooriat: professionaalne, meeldiv kaaslane, õppijakeskne ning tahtekindel. Esmalt tõid üliõpilased välja õppejõu professionaalsuse olulisuse oma ametis, sest tänu õppejõu kvalifikatsioonile ning mitmete omadustele (näiteks suure silmaringiga, konkreetne ning motiveeriv) saab olla õppejõud oma ala ekspert.

(...) teab kõigest vähemalt midagi ja kui ei teagi midagi, siis ta uurib selle koos õpilastega välja. (Mart)

Lisaks professionaalsusele leidsid üliõpilased, et hea õppejõud on meeldiv kaaslane. Head õppejõudu kirjeldati kui iga inimese suhtes lugupidavat, eeskujulikku, sõbralikku ning võrdset inimest. Hea õppejõud on õppijatega võrdne ning lähtub võrdsusest oma töös.

Minu jaoks hea õppejõud suudab ja oskab ka astuda õpilastega dialoogi, ta suhtub õpilastesse ja nende mõtteavaldustesse austusega. Ta oskab inspireerida ja vajadusel julgustada ja siis suunata õpilasi nii, et nende tegutsemistahe ei väheneks. (Miia)

Eelnevalt kirjeldatud hea õpetamise olemuse alapeatükis on ka hea õppejõud oma töös õppijakeskne. Üliõpilased tõid välja, et hea õppejõud on see, kes vajadusel on suuteline panema end õppija olukorda ning püüab olla alati õppijate jaoks olemas. Lisaks õppijate jaoks olemasolemisele on olulise tähtsusega ka aspekt, et heale õppejõule meeldib oma töö ning leiab alati võimalusi enesearenguks ja õppijate motiveerimiseks.

(...) suudab ennast panna õppijate olukorda, kui seda on muidugi vaja ja ta kindlasti suudab motiveerida õppima ka. (Kertu)

Neljanda alakateooriana moodustus tahtekindlus. Üliõpilased tõid välja, et heal õppejõul on oma töö tegemiseks kõrge pingetaluvus ning ka kannatlik meel. Samas leiab hea õppejõud õppetöös võimalusi läbiviimaks nii väiksemaid kui ka suuremaid muudatusi, et lähtuda õppijakesksusest. Ühel juhul kirjeldati hea õppejõu olemuses järjepidevust ning selle olulisust uue informatsiooni tutvustamisel või üldiselt õppetöös.

(...) peaks olema kannatlik ja väga paindlik, et ta suudaks kohandada jooksvalt oma päevaplaani, kui tulevad ette mingid ootamatused. Ja järjepidev ja konkreetne ka kindlasti. (Piia)

Üliõpilased leiavad, et nii hea õpetamise kui ka hea õppejõu juures on kõige olulisem roll õppijakesksusel, mis on nüüdisaegse õpikäsituse peamiseks suunitluseks. Järgnevalt antakse andmete analüüsimisel saadud tulemuste ülevaade õppimisest ning muutuste võimalustest.

3.3 Nüüdisaegse õpikäsituse rakendamine

Bakalaureusetöö kolmandast uurimisküsimusest “Milliseid ettepanekuid üliõpilaste poolt tehakse õpiprotsessi muutmiseks ülikoolis?” lähtudes moodustati kaks alakateooriat. Esmalt paluti üliõpilastel kirjeldada enda õppimise viise nii individuaalselt kui ka ülikooli keskkonnas töötades, mille tulemusi tutvustatakse esimeses alapeatükis. Teises alapeatükis tuuakse välja, milliseid võimalusi pakuvad üliõpilased välja õpetamisprotsessi muutmiseks lähtudes nüüdisaegsest õpikäsitusest.

3.3.1 Õppimise viisid. Üliõpilastel paluti esmalt kirjeldada, kuidas neile meeldib õppida ning võimalusel tuua ka näiteid. Tulemustest selgus, et üliõpilased võtavad aega informatsiooni läbitöötamiseks ning eelistavad materjalidega töötamisel vaikset keskkonda, et paremini keskenduda. Ühel juhul toodi välja, et eelistatuim aeg õppimiseks on varahommikul või hilisõhtul, kuna päeval ei ole piisavalt motivatsiooni õppetükkidega tegelemiseks. Võrdlusena vaikselle keskkonnale toodi välja ka muusika kuulamist õppimise ajal, kuid siiski ka vastav üliõpilane eelistab vaikust. Tegemist vajavate ülesannete jaoks on moodustatud nimekiri, millest saab ühe ülesande valmimisel selle nimekirjast eemaldada.

(...) mulle meeldib õppida vaikus ja tahan hästi palju luua igasuguseid seoseid siis varasemate teadmistega, kui on vaja midagi uut meelde jätta. Näiteks kuidas õppida aastaarve - põhikooli ajal käisin ma koolis bussiga. Ajaloos või ainetes, kus oli mingisuguseid aastaarve, ma jätsin neid meelde nii, et aasta 1715 ja buss, millega ma trenni sõidan, läheb näiteks 17:15. (Kertu)

3.3.2 Muutused õpetamises. Intervjuu käigus küsiti üliõpilastelt neli erinevat küsimust, milles lähtuti nüüdisaegsest õpikäsitusest ning õppeprotsesside muutmise võimalustest. Esmalt küsiti intervjuueeritavatelt, milliste nüüdisaegsest õpikäsitusest lähtuvate aspektidega õppejõutöös kindlasti arvestama peaks. Üliõpilased olid teadlikud nüüdisaegse õpikäsituse olemusest ning selle olulistest punktidest. Leiti, et õppijatele tuleks anda võimalusi enese arendamiseks, koostöö tegemiseks kui ka selgitusi õppeprotsessidest arusaamiseks. Lisaks mainitule ei jäänud mainimata ka õppijate jaoks olemasoleku tähtsus.

(...) ma arvan, et sisemine motivatsioon on meeletult oluline ja võimendamine ja ka säilitamine aitab lisaks õpilasele ka tegelikult õppejõudu ennast kõige rohkem. Ma pean oluliseks ka seda, et kohanemisvõime arendamiseks on loodud mingid eeldused ja õpilast peab kaasama tema õppe kujundamisel, et sisemine motivatsioon võiks ja saaks säilida. (Miia)

Järgnevalt küsiti üliõpilastelt, mida saaksid õppejõud teha, et konkreetsed hea õpetamise meetodid saaksid olla tähendusliku sisuga. Intervjuueeritavad märkisid, et õppejõud peaksid oma tööd konkreetsemalt mõtestama ning olla teadlik. Mõtestatuse kõrval aga ei tohiks olla liialt tähelepanu pööramist, kuna sellisel juhul ei oleks hea õpetamine loomulik tegevus. Lisaks soovitakse taaskord rohkem õppijakeskset lähenemist, et rõhutada nüüdisaegse õpikäsituse

olulisust. Eelnevatele aspektidele peeti ühel juhul tähtsaks ka õppejõu enesearengut. Leiti, et jäädvustamine pakub tagasivaate võimalusi nii positiivselt kui ka negatiivselt läinud ülesannete puhul.

Nad peaksid muutma enda nii-öelda vanamoodsat mõtlemisviisi ning arvestama rohkem sellega, mida tudengid sooviksid ning mis motiveeriks meid rohkem kaasa töötama.

(Mari)

Üliõpilased selgitasid, et ülikoolis on piisavalt kasutusel head õpetamist, kuid alati saab leida veel võimalusi, kuidas head õpetamist erinevates valdkondades rakendada. Eelkõige leidsid intervjuueeritavad, et pakkudes õppejõududele võimalusi vabaduseks, on ka suurem võimalus, et õppejõud soovib teha oma tööd hästi. Vabaduse all peeti silmas võimalusi mitte niivõrd õppekavast lähtumiseks ning ise otsuste langetamiseks. Lisaks leiti, et kõikide osapoolte vaheline avatud olek motiveerib õppejõudusid veelgi paremini õpetama, kuna ka avatus annab vabadust.

Mida aeg edasi seda rohkem tuleb kasutusele head õpetamist. Kui õppimist alustasin, siis kohtas seda kindlasti vähem kui nüüd kooli lõpu poole. Mida noorem, aktiivsem, avatum on õppejõud, seda rohkem on märgata ka head õpetamist. (Mari)

Küsimuse “Kuidas saaks ülikoolis õpiprotsessi muuta hea õpetamise suunas?” peale jäid intervjuueeritavad mõttesse, kuid leidsid siis, et eelkõige peaks olema rohkem tähelepanu praktiseerimise võimalustel. Üliõpilased soovivad vähem kirjalikke töid ning rohkem arutelusid, esitlemisi kui ka üldiselt praktikat. Lisaks soovivad üliõpilased veelgi rohkem arendada oma reflekteerimis- ja analüüsimisoskusi, kuna mainitud aspektid on õppejõudude töös alusteks. Üliõpilased leidsid, et hea õpetamise aluseks on ka motiveeriv keskkond ning nüüdisaegsest õpikäsitusest lähtumine, millest tuleneb ka õppijakeskne lähenemine.

(...) aga võib-olla veel rohkem küsida just õpilaste käest arvamust. Näiteks viimastes semestri tundides lasta õpilastel kirjutada kohe paberil selline tagasiside, mis aines meeldis, mis oleks võinud teisiti olla või siis teha väike juturing, kust saaks ühest teemast lihtsamini juttu edasi arendada. See on tähtis, et õpilased saaksid öelda oma mõtteid välja, et kuidas nende vaatenurgast saaks kõike paremaks muuta. (Piia)

Eelnevat kokku võttes võib väita, et hea õpetamisega seotud tulemusi analüüsid leidus seoseid nüüdisaegse õpikäsitusega ning sellele aina rohkem tähelepanu pööramisega. Üliõpilased tõid välja, kuivõrd oluline roll on praktilal ning praktiseerimise võimaldamisel õppetöö osana. Lisaks tõstatati pidevalt õppijakesksusest lähtumise tähtsust, et oleks võimalik nüüdisaegset

õpikäsitust õppetöös erinevalt rakendada. Hea õpetamine hõlmab endas mõlemat mainitud aspekti ning hea õppejõud on see, kes nimetatud aspekte õppijatele sobivaks kujundab.

Võib kinnitada, et bakalaureusetöö uuringu tulemused kajastavad uuritavate üliõpilaste kogemusi ja arusaamasid heast õpetamisest ning toodi välja mitmesuguseid illustreerivaid selgitusi. Arvamused olid uuritavatel erinevad, kuid leidis ka vaatenurki, mis löid omavahel uusi seoseid. Uuringus osalejad kirjeldasid oma kogemusi nii ülikoolieelsest kui ka ülikooli ajast ning selgitasid, mida nad on ise õppinud ja mida nad ise praktiseeriks või teisiti teeks. Üliõpilased töid välja ka võimalusi õppeprotsesside muutusteks, mis toetaksid hea õpetamise võimaluste laiemat rakendamist.

4. Arutelu

Hea õpetamine muutub tänapäevamaailmas aina olulisemaks teemaks, millest lähtuda. Pööratakse tähelepanu nüüdisaegsele õpikäsitusele ning selle rakendamise võimalustele, tänu millele saab hea õpetamine toimuda. Õpetajakoolituse õppekavale õppima asunud üliõpilased võtavad õppejõudusid suurimate eeskujudena, kelle tegude sarnaselt käituda. Mitmed uuringud (Jõgi et al., 2013; Parpala, 2010) on kinnitanud, et hea õpetamise aluseks on õppijakeskne lähenemine. Õppijakesksele lähenemisele on pühendunud ka Tartu Ülikooli õpetamise hea tava (2016), mis pakub nii õppejõududele kui ka õppijatele suunitlusi, mille poole õppeprotsessides püüelda.

Bakalaureusetöö eesmärgiks oli välja selgitada, millised on õpetajakoolituse üliõpilaste õpikogemused ülikoolis ja arusaamad heast õpetamisest. Läbi viidud uuringu tulemused viitavad mitmesugustele arusaamadele nii hea õpetamise kui ka hea õppejõu kohta. Sarnaselt varasemalt läbi viidud uuringuga (Jõgi et al., 2013) soovivad õpetajakoolituse üliõpilased õppemeetoditena muutustena rohkem praktilisi võimalusi, mille käigus koheselt saadud teadmisi ka teostada. Alljärgnevalt tuuakse välja tähtsaimad aspektid uuringutulemustest.

Esimese uurimisküsimuse “Kuidas kirjeldavad oma õpikogemusi ülikoolis õpetajakoolituse üliõpilased?” tulemusena ilmnis, et üliõpilastel on laialdased kogemused erinevate õppejõududega ning erinevate õppemeetoditega ning teavad selgelt, millised õppemeetodid on õppimist toetavad ning millised mitte. Eelkõige on meelepärased praktilise väärtusega õppemeetodid ning õppijakesksed lähenemisviisid, mis pakuvad võimalusi iseseisvalt

tegutsemiseks. See-eest tõid üliõpilased ka välja, et sageli õppejõud keskenduvad liigselt õppekavast kinnipidamisele ning õppijakeskset lähenemist ei toimu. Erilise näitena toodi välja olukord, kui õppejõud keeldus kinnitamast samaväärset informatsiooni konkreetse teema kohta.

Üliõpilaste kirjelduste analüüsimisel leiti seoseid Tartu Ülikooli õpetamise hea tavaga (2016), mis lähtub peamiselt õppijate toetamisest. Intervjuueritavate kogemuste põhjal kasutatakse ülikoolis meetodeid, mis võimaldavad teha koostööd erinevate osapooltega ning ise olla õpetegevustes otsustajate rollis. Üliõpilaste sõnul on õppijakesksusest lähtumine aspekt, mida hinnatakse ning võetakse vastavat tegutsemist õppejõududelt eeskujuks. Lisaks on välja toodud Tartu Ülikooli õpetamise heas tavas (2016) punkt reaalse eluga seostamise kohta, mida toodi ka intervjuudes välja. Üliõpilastele on meelepärane uut informatsiooni ka koheselt praktiseerida.

Teiseks uurimisküsimuseks oli, et milliseid õpisisituatsioone ja millistel põhjustel üliõpilaste poolt esile tuuakse ja väärtustatakse? Õpiolukordadena toodi välja õppejõudude paindlikkust tähtaegade suhtes ning võimalusi ühiste kokkulepete tegemiseks. Negatiivsete õpiolukordadena toodi välja juhuseid ebakorrektsusest, kuid leiti, et ise õpetajana töötades tuleb käituda vastupidiselt.

Sarnaselt nagu Tartu ja Tallinna Ülikoolide üliõpilaste seas läbi viidud uurimuses (2013) väärtustavad ka õpetajakoolituse üliõpilased nii õppeprotsessides kui ka õppejõus taaskord õppijakesksust ning sellele keskendumist. Õppijakesksuse all peetakse väärtuslikuks momente, milles on rohkelt kaasamist ning võimalusi praktiseerimiseks. Ühel juhul toodi välja seisukoht, et ilma koostööta ega tagasisideta ei saa toimuda head õpetamist ning just need aspektid on õppetöös olulisima väärtusega. Üliõpilased kasutaksid ise õpetajana tööle asudes eeskujuna saadud kogemusi ning peamiselt lähtuksid samuti õppijakesksusest.

Bakalaureusetöö eesmärgist lähtuvalt sooviti välja selgitada ka üliõpilaste arusaamasid heast õpetamisest. Tulemusena moodusutus kaks erinevat kategooriat, millest esimene keskendus hea õpetamise arusaamadele ning teine hea õppejõu arusaamadele. Üliõpilased tõid välja kõige olulisemad mõttekohad illustreerimaks oma kirjeldusi. Taaskord toodi mainitud kategooriate tulemustes välja õppijakesksusest lähtumist kui eelistatuimat õppemeetodi vormi.

Hea õpetamine on intervjuueritavate kirjeldusel mitme osapoolse vaheline tegevus, mis on õppejõu poolt mõtestatud ning suunatud õppijatele. Hea õpetamise vorm pakub mitmekülgeid väljavaateid keskkonnale kui ka õppemeetoditele. Sarnaselt Tartu Ülikooli õpetamise hea tavaga (2016) on ka välja toodud kategooria all olulise väärtusega koostöö võimaldamine. Koostööd

tehes tuleb olla teadlik ning arvestav iga osapoolega. Varasemalt läbi viidud uurimus (Parpala, 2010) on samuti välja toonud, et hea õpetamine on sotsiaalne, koostöine ning reaalsusega siduv teadlik tegevus.

Head õppejõudu iseloomustati erinevate omadussõnadega nagu loominguline, võrdne, eeskujulik, paindlik kui ka sõbralik. Nende hulgas on omadused, mis näitavad õppijakesksust, õppejõu professionaalsust, tahtekindlust kui ka võtmesõnu meeldiva kaaslase kohta. Sarnaselt erinevates allikates välja toodud (Lister, 2012; Morrison & Evans, 2016; Parpala, 2010) omadustele võib kinnitada, et arvamused heast õpetajast on sarnased ka ülikooli õppejõudude seas. Sarnasustena võib välja tuua professionaalsuse, et õppejõud oleks teadlik nii konkreetsest ainevaldkonnast kui ka oleks mitmesuguseid teadmisi. Üldhariduskooli õpetaja suunab õppijat arenema ning on suurimaks eeskujuks (Lister, 2012), kuid ka ülikooli õppejõud on tulevase õpetaja jaoks suurimaks eeskujuks, kelle meetodeid oma tegevustes mudeldada.

Kolmanda uurimisküsimuse, milliseid ettepanekuid üliõpilaste poolt tehakse õpiprotsessi muutmiseks ülikoolis, tulemused olid mitmekesised. Üliõpilased kirjeldasid enda jaoks sobivamaid õppimise viise, milleks olid vaikne keskkond, materjalide läbi töötamise võimalus ning seoste loomine. Ülikoolis õppides on üliõpilaste jaoks meelepärased meetodid, milles on võimalik kaasa rääkida või uurides uut informatsiooni teada saada, mille poole ka muudatuste kirjeldused suunduvad.

Üliõpilaste sõnul peaksid õppejõud hea õpetamise nimel oma tööd mõtestama, et kogu tegevus toimuks teadlikult. Intervjueeritavad kirjeldasid muutuse võimalusena õppejõu enesearengule tähelepanu pööramist, et saaks toimuda pidev tegevuste refleksioon. Kuna Eesti elukestva õppe strateegia (2014) eesmärgiks on motiveeritud õpetajate olemasolek, on vajalik nii positiivseid kui ka negatiivseid tegevusi analüüsida. Tänu motivatsioonile saab toimuda eneseareng ning püüelda veelgi parema õpetamise poole.

Intervjueeritavad leidsid, et õpetajakoolituse õppekavadel õppides kohtab head õpetamist aina rohkem. Ühel juhul toodi välja, et õppejõududele esitatud nõuded õpetamiseks on liialt ranged ning nende minimeerimisel tekiks võimalusi vabamaks ja meelepärasemaks õpetamiseks ning tänu vabadusele oleks rohkem ka head õpetamist. Lisati, et ülikool ei peaks olema niivõrd akadeemiline, vaid pigem suunatud avatusele ning lähtunud praktilisest väärtusest.

Lisaks eelnevalt mainitud muutuste võimalustele pakkusid üliõpilased välja nüüdisaegse õpikäsituse rohkemat rakendamist ka ülikoolis, kuna tulevased õpetajad võivad olla

haridussüsteemi ümber kujundajateks. Lisaks sooviksid intervjueeritavad õppemeetoditena meelsamini praktiseerimist, mille käigus võimaldatakse mitmesuguseid arutelusid, kaaslaste ees esinemisi kui ka vestlusringe. Selleks, et praktilisemaid õppemeetodeid oleks rohkem, tuleks vähendada kirjalike ülesannete mahtu ning eelkõige küsida õppijatelt, mida soovitakse teada saada.

Kokkuvõtteks võib öelda, et tulemused näitasid nüüdisaegse õpikäsituse olulisust õppeprotsessides ning sellest tulenevalt õppijakeskset lähenemist. Üliõpilased leidsid, et hea õpetamine pakub võimalusi praktiseerimiseks ning sotsialiseerumiseks. Autor kinnitab, et bakalaureusetöö uurimuse tulemused ei ole kõikidele üliõpilastele üldistatav, kuid annavad ülevaate viie üliõpilase õpikogemustest ja arusaamadest.

4.1 Töö kitsaskohad ja praktiline väärtus

Esimeseks kitsaskohaks kujunes kogenematus intervjuerimisel. Intervjuude käigus ei sõandatud üliõpilaste käest küsimusi või täpsemaid selgitusi küsima, mis võib mõjutada tulemuste mitmekülguse puudumist. Järgmise teadustöö kirjutamisel võetakse kitsaskohta arvesse ning viiakse intervjuusid läbi julgemalt.

Kolmas kitsaskoht seisneb transkriptsioonide kodeerimises. Kodeerimisel ei kasutatud kaaskodeerijat, mille tõttu võisid moodustatud koodid olla mitte niivõrd üheselt mõistetavad. Autor oli informeeritud kaaskodeerija olulisusest ning tulemuste konkretiseerimise võimalustest, kuid otsustati ajalistel põhjustel võimalust mitte kasutada. Järgmises teadustöös kavandatakse uurimust täpsemalt ning kasutatakse kaaskodeerijat tulemuste täpsemaks muutmiseks.

Bakalaureusetööl on mitmekülgne praktiline väärtus. Esmalt sai autor võimaluse praktiseerida teadustöö kirjutamist ning ka intervjuude läbiviimist. Lisaks saadi tänu uuringu tulemustele teada üliõpilaste kogemused ning arusaamad heast õpetamisest. Valimi väiksuse tõttu ei ole saadud tulemused laialt üldistatavad, kuid siiski on tulemused arvesse võetavad just välja toodud ideede poolest. Õppejõud saavad tänu uuringu tulemustele parema mõistmise üliõpilaste arusaamadest ning võimalustest, kuidas õppeprotsesse muuta. Lisaks on võimalik üliõpilaste välja pakutud muutuseid ka rakendada.

Tänuõnad

Tänan viit õpetajakoolituse üliõpilast, kes leidsid aja intervjuude tegemiseks. Suur aitäh juhendajale Marvi Remmikule juhendamise ja mõistmise eest.

Autorsuse kinnitus

Kinnitan, et olen koostanud ise käesoleva lõputöö ning toonud korrekselt välja teiste autorite ja toetajate panuse. Töö on koostatud lähtudes Tartu Ülikooli haridusteaduste instituudi lõputöö nõuetest ning on kooskõlas heade akadeemiliste tavadega.

Stina Heinola

21.05.2019

Kasutatud kirjandus

- Aguti, J. N., Nabaho, L., & Oonyu, J. (2018). Academics' Perceptions of Good Teaching: Assessing the Degree of Parity with Student Evaluation of Teaching Questionnaires. *Africa Education Review*. Külastatud aadressil https://www.researchgate.net/publication/328298776_Academics%27_Perceptions_of_Good_Teaching_Assessing_the_Degree_of_Parity_with_Student_Evaluation_of_Teaching_Questionnaires.
- Brommesson, D., Erlingsson, G. O., Fogelgren, M., Schaffer, J. K., & Ödalen, J. (2018). Teaching university teachers to become better teachers: the effects of pedagogical training courses at six Swedish universities. *Higher Education Research & Development*, 38(2), 339-353.
- Fitchett, P. G., & Heafner, T. L. (2018). Teacher Quality or Quality Teaching? Eighth Grade Social Studies Teachers' Professional Characteristics and Classroom Instruction as Predictors of U.S. History Achievement. *Research in Middle Level Education*, 41(9), 1-17.
- Haridus- ja teadusministeerium (2014). *Eesti elukestva õppe strateegia 2020*. Külastatud aadressil <https://www.hm.ee/sites/default/files/strateegia2020.pdf>.
- Jõgi, L., Karu, K., Krabi, K., Sarv, A., Tropp, K., Niitsoo, M., Murakas, R., & Karm, M. (Koost). (2013). *Üliõpilaste tajutud muutused õppejõudude õpetamispraktikas. Uurimuse aruanne*. Tallinn: Archimedes.
- Kalmus, V., Linno, M., & Masso, A. (2015). *Sotsiaalse analüüsi meetodite ja metodoloogia õpibaas. Kvalitatiivne sisuanalüüs*. Külastatud aadressil <http://samm.ut.ee/kvalitatiivne-sisuanalyys>.
- Kriips, H. (2011). *Konfliktidest ja suhtlemisoskustest õpetamisel ning juhtimisel*. 2. tr. Tartu: AS Atlex.
- Krull, E. (2018). *Pedagoogilise psühholoogia käsiraamat*. 3. tr. Tartu: TÜ Kirjastus.
- Laherand, M.-L. (2008). *Kvalitatiivne uurimisviis*. Tallinn: Infotrükk.
- Lepp, L., Remmik, M., & Pedaste, M. (2017). University teachers and technology mentoring – why, how and for whom? *2017 IEEE 17th International Conference on Advanced Learning Technologies (ICALT)*, 379-383.

- Lepp, L., Soomere, T., & Värno, P. (2019). Kaitseväge ühendatud õppeasutuste taktikaõppejõudude arusaamad nüüdisaegse õpikäsituse olemusest ja rakendamisest taktikaõppes. *Sõjateadlane*, 10, 36-57.
- Lister, T. (2012). *Lihtne ja praktiline koolipsühholoogia*. Tartu: AS Atlex.
- Läänemets, U., Kalamees-Ruubel, K., & Sepp, A. (2014). Hea õpetaja peaks olema valmis õppima ka õpilaselt. *Riigikogu Toimetised*, 29. Külastatud aadressil <https://rito.riigikogu.ee/eelmised-numbrid/nr-29/hea-opetaja-peak-olema-valmis-oppima-ka-opilastelt/>.
- Merisalu, M. (2016a). Kes kardab õpetamise head tava? *Universitas Tartuensis*, 3.
- Merisalu, M. (2016b). Kuidas hästi õpetada? *Universitas Tartuensis*, 1.
- Morrison, B., & Evans, S. (2016). University students' conceptions of the good teacher: A Hong Kong perspective. *Journal of Further and Higher Education*, 42 (3), 352-365.
- O'Neill, G., & McMahon, T. (2005). Student-centred learning: What does it mean for students and lecturers? *Emerging issues in the practice of university learning and teaching*. Dublin: University College Dublin.
- Parpala, A. (2010). *Exploring the experiences and conceptions of good teaching in higher education: Development of a questionnaire for assessing students' approaches to learning and experiences of the teaching-learning environment*. Doctoral dissertation. Helsinki: University of Helsinki.
- Pedaste, M. (s.a.). Õppimise kolm suurt sihti tänapäeval. *Nüüdisaegse õpikäsituse e-kursus*. Külastatud aadressil <https://sisu.ut.ee/opikasitus/%C3%B5ppimise-kolm-suurt-sihti-t%C3%A4nap%C3%A4eval-1>.
- Peitel, T. (2018). Hindamine nüüdisaegses õpikäsituses. *Nüüdisaegse õpikäsituse e-kursus*. Külastatud aadressil <https://sisu.ut.ee/opikasitus/6-hindamine-n%C3%BC%C3%BCdiseagses-%C3%B5pik%C3%A4situses>.
- Remmik, M., & Karm, M. (2014). *Algaja õppejõud – kohanemine ja toimetulek*. Tartu Ülikool. Külastatud aadressil <https://www.digar.ee/arhiiv/nlib-digar:251132>.
- Remmik, M., Karm, M., & Lepp, L. (2013). Learning and Developing as a University Teacher: narratives of early career academics in Estonia. *European Educational Research Journal*, 12(3), 330-341.

- Tamm, A. (2018). Õpetajakesksest õppijakeskse õpetamiseni. *Nüüdisaegse õpikäsituse e-kursus*.
Külastatud aadressil <https://sisu.ut.ee/opikasitus/%C3%B5petajakesksest-%C3%B5ppijakeskse-%C3%B5petamiseni>.
- Wright, G. B. (2011). Student-Centered Learning in Higher Education. *International Journal of Teaching and Learning in Higher Education*, 23(3), 92-97.
- Õpetamise hea tava (2016). Külastatud aadressil <https://www.ut.ee/et/taiendusope/opetamise-hea-tava>.

Lisa 1. Intervjuu kava

Intervjuu kava

Taustaküsimused

1. Mis on Teie nimi?
2. Millisel õppekaval Te õpite? Mitmendal kursusel õpite?
3. Miks otsustasite õpetajaks õppida?

I – üldised arusaamad

1. Milline on Teie arvates hea õpetamine?
2. Milline on Teie arvates hea õppejõud?
3. Sissejuhatuses: praegustes haridusvaldkonna strateegilistes dokumentides räägitakse palju nüüdisaegsest õpikäsitusest, siit ka minu küsimus: mis on Teie arvates nüüdisaegse õpikäsituse juures kõige olulisemad aspektid, millega õppejõud oma töös arvestama peaks?

II – üliõpilaste kogemused ja näited seoses hea õpetamisega

1. Palun kirjeldage oma õppimiskogemust ülikoolis. Milline see on olnud? Palun tooge näiteid.
2. Kuidas Teile meeldib õppida? Palun tooge näiteid oma õpikogemuste kohta.
3. Milline on Teie jaoks olnud kõige meeldejäävam hea õpetaja või õppejõud? Palun kirjeldage tema tegevust.
4. Millised on Teie õpikogemused ülikoolis õppides?
5. Millised õppejõu tegevused toetasid õppimist?
6. Milliseid negatiivseid õpikogemusi on esinenud? Mis takistas õppimist? Palun tooge näiteid.
7. Kas ja mida olete õppinud hea õpetamise kohta mõnelt õppejõult?
8. Milliseid õppemeetodeid/õpikeskkondi on õppejõud õpetamisel kasutanud? Millised nendest on toetanud õppimist? Miks?
9. Millised õpetamismeetodid ei ole Teile meelepärased? Miks?

III – üliõpilaste arusaamad seoses hea õpetamisega

1. Mida väärtustate enim hea õpetamise juures? Miks?

2. Kui alustate ise õpetajaametis töötamist, siis milliseid eelnevalt oma kogemusena saadud hea õpetamise meetodeid/võimalusi/aspekte kindlasti oma töös kasutaksite? Palun nimetage vähemalt kolm seisukohta.
3. Mida saaksid õppejõud teha, et hea õpetamise momendid oleksid tähenduslikud?
4. Millisel määral on ülikooli õppejõudude seas kasutusel head õpetamist?
5. Kuidas saaks ülikoolis õpiprotsessi muuta hea õpetamise suunas? Palun tooge näiteid.
6. Mida sooviksite veel lisada seoses hea õpetamisega?

Lihtlitsents lõputöö reprodutseerimiseks ja üldsusele kättesaadavaks tegemiseks

Mina, Stina Heinola,

1. annan Tartu Ülikoolile tasuta loa (lihtlitsentsi) minu loodud teose “Üliõpilaste õpikogemused ja arusaamad heast õpetamisest”, mille juhendaja on Marvi Remmik, reprodutseerimiseks eesmärgiga seda säilitada, sealhulgas lisada digitaalarhiivi DSpace kuni autoriõiguse kehtivuse lõppemiseni.
2. Annan Tartu Ülikoolile loa teha punktis 1 nimetatud teos üldsusele kättesaadavaks Tartu Ülikooli veebikeskkonna, sealhulgas digitaalarhiivi DSpace kaudu Creative Commons litsentsiga CC BY NC ND 3.0, mis lubab autorile viidates teost reprodutseerida, levitada ja üldsusele suunata ning keelab luua tuletatud teost ja kasutada teost ärieesmärgil, kuni autoriõiguse kehtivuse lõppemiseni.
3. Olen teadlik, et punktides 1 ja 2 nimetatud õigused jäävad alles ka autorile.
4. Kinnitan, et lihtlitsentsi andmisega ei riku ma teiste isikute intellektuaalomandi ega isikuandmete kaitse õigusaktidest tulenevaid õigusi.

Stina Heinola

21.05.2019